

NOORTESEIRE

„NEET - noored, kellega keegi ei arvesta ja kes kuskil ei käi?”

25. jaanuar 2013, Tallinn

Noorteseire järjekordsel ühisel mõttehommikul 25. jaanuaril 2013 Tallinnas „NEET – noored, kellega keegi ei arvesta ja kes kuskil ei käi?” olid tähelepanu keskmes noored, kes ei õpi ega tööta.

Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondi (Eurofound) hiljutise uurimuse kohaselt ei tööta ega õpi ligi kuuendik 15-29-aastastest Eestis elavatest noortest (Eurofound 2012). Absoluutarvudes hinnatuna on Eestis selliseid noori enam kui 40 000. See ei ole aga sugugi homogeenne rühm. NEET-noored on erineva staatuse, kogemuste ja hoiakutega isikud. Nende seas on nii väikeste lastega kodus olevad emad, kelle on tegelikult töökoht olemas, aga ka pikaajalisi töötuid, mitteametlike juhutööde tegijaid, ohtliku eluviisiga õigusrikkujaid kui ka liikumis- või vaimupuudega isikuid ja lihtsalt eluseiklejaid. Neid kõiki ühendab lisaks vanusele vaid fakt, et nad (hetkel) ei õpi ega tööta. Nende noorte kõrvalejäämine haridus- ja tööturusüsteemist on tõsine ühiskondlik probleem, millel on kaugeleulatuvad tagajärjed. See on selge noorte potentsiaali raiskamine, mis mõjutab nii ühiskonna majanduslikku kui sotsiaalset arengut.

Mõttehommikul astusid ettekannetega üles Tartu Ülikooli sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika instituudi juhataja Kairi Kasearu, SA Archimedes Euroopa Noored Eesti Büroo koolituspartner Piret Jeedas ning Haridus- ja teadusministeeriumi noorteosakonna asejuhataja Ardo Rohtla.

Kairi Kasearu esitas oma ettekandes ülevaade NEET noorte tüpologiast, rõhutades, et NEET noorte taust ja põhjused on väga erinevad ulatudes sotsiaalsetest ja haridusalastest probleemidest vabatahtlike valikuteni. Nii kajastab Eurostati ametlik statistika ka väikeste lastega kodus olevaid emasid, kes enne lapsega kojujäämist õppisid ja töötasid. Samuti kuuluvad NEET noorte hulka töövõimetud puudega noored. Suurima osa NEET noortest moodustavad siiski kogu Euroopas lühi- ja pikaajaliselt töötud noored. Nende noorte abistamiseks on olemas küll mitmeid poliitikameetmed, kuid intervjuudest noortega selgus, et noorte informeeritus nendest meetmetest on pigem madal. Ka töötukassa puhul saavad abi pigem noored, kes on ise ettevõtlikumad, suhtlevad aktiivselt Töötukassaga. Kuigi noortelt ei küsitud spetsiifiliselt noorsootöös osalemise kohta, ei toodud üheski intervjuus välja noorsootöoga seotud tegevusi. Need asjaolud tõstatavad küsimuse, kuidas jõuda abivajavate noorteni.

NOORTESEIRE

Kairi Kasearu ettekandele järgnes diskussioon rühmades, kus iga rühma ülesandeks oli anda hinnang ühe hüpoteetilise NEET noore probleemide ulatusele ning võimalikel lahendusteedele. Osalejatel oli võimalus vahetada oma seniseid kogemusi. Arutelu käigus leiti, et olulisel kohal on noorte tugisüsteemide omavaheline koostöö. Initsiatiivi noore abistamisel peaks võtma institutsioon, kelle on noorega otsene kokkupuude – olgu see siis Töötukassa, kool, noorsootöötaja vms. Sageli võib NEET noortel puududa tugi perekonna või sõprade näol, mistõttu on oluline tegeleda ka psühholoogilise nõustamisega, noorele suhtlemisvõimaluste ja kogemuste omandamise ja vahetamise keskkonna loomisega (nt praktikakohad, tööklubid, vabatahtlik töö, noortekeskuste roll jms). Teisalt on tähtis, et initsiatiivi võtnud institutsioon ei jääks üksi, vaid toimuks omavaheline infovahetus, iga spetsialist saaks tegeleda oma valdkonnaga. Seejuures on oluline, et noore kohta oleks võimalik ka taustainfot vahetada, et isikuandmete kaitse ei hakkaks kahjustama noore enda huve. Samuti rõhutati, et iga noor vajab individuaalset lähenemist, tuleb arvestada noore senise kogemuse, võimete ja võimalustega.

Piret Jeedase ettekanne keskendus noortega tegelevate spetsialistide rolli mõtestamisele NEET noorte abistamisel. Ettekandest jäi kõlama, et noored vajavad tuge ja mõistmist, noortes on palju algatusvõimet, teha tahtmist, kuid on ka hirm ebaõnnestuda, asju „valesti“ teha. Edukad ja tulemuslikud on tegevused, mis on ette võetud koos noortega ja noorte jaoks. Ettekandes toodi mitmeid näiteid edukatest projektidest, mille kaudu on toetatud NEET noorte probleemide lahendamist. Noorsootööl on suur potentsiaal NEET noorte probleemidega tegelemisel – noorte oskuste arendamisel ja võimete avastamisel, noorsootöö aitab noori aktiveerida, kujundada nende sotsiaalset võrgustikku. Noorsootöö ootab ka noorsootöötajalt avatust, valmisolekut muutusteks, paindlikkust.

Ardo Rohtla andis ülevaate ettevalmistamisel olevast Haridus- ja teadusministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi ühiskavast „Noored ja töö“, mille eesmärgiks olekski suurendada valdkondadevahelist sidusust ja võimaldada paindlikumat ja terviklikumat lähenemist noore probleemide lahendamisele. Kava strateegilised alused on osapoolte vahel üldjoontes kokku lepitud, kuid konkreetsete meetmete väljatöötamine on käimas.

NOORTESEIRE

Noorteseirest

2010.a. ellu kutsutud noorteseire on loodud eesmärgiga arendada teadmuspõhist noortepoliitikat Eestis. Noorteseire rajaneb põhimõttele, et noorsootöötajad, noorsootöö korraldajad ja teiste valdkondade esindajad peavad tundma noorte vajadusi ja ootusi ning tuginema otsuste tegemisel teadmistele noorte eluolust. Noorteseire raames kogutakse ja esitatakse noorte eluolu muutusi kajastavaid indikaatoreid, viiakse läbi noorte eluolu puudutavaid uuringuid ja analüüse, antakse välja Noorteseire aastaraamatut. Vaata lähemalt noorteseirest: www.noorteseire.ee.

Noorteseire mõttehommik on [Praxise mõttehommikute](#) formaati järgiv vabas vormis arutelu valdkondlike ekspertide, poliitikakujundajate, huvirühmade esindajate osalusel, mille käigus otsitakse lahendusi ühe noorte elu ja noorsootööd puudutava probleemide kompleksi lahendamiseks. Iga mõttehommiku kohta valmib kokkuvõtte arutelu peamistest tulemustest, mida levitatakse nii osalejate kui laiema avalikkuse hulgas.

Noorteseire süsteemi arendamise ja rakendamisega seotud tegevusi rahastatakse Euroopa Liidu struktuurifondidest ja riikliku struktuuritoetuse vahenditest Eesti noorsootöö Keskuse eelarve kaudu „Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuste seaduse“ ja programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ alusel.